

TIZENHAT APÁM VOLT

– egy római járda számozott
kövei

1. Barbara

– Itthon maradok. Távirati jelleggel: éjszaka nem érkezett meg egy kijavított elektronikai cucc, félrerakták a reptéren, mert tíz kiló eltérés volt a fizetett szállítási díj és a tényleges súlydíj között, hülyében, stupidban, szolgai szabálykövetőben Amerikában sincs hiány, telefonál a munkavezető, hogy ez van, mi legyen, mire készüljenek.

– Tragédia, mert nem indulunk vissza vasárnap. A csúszás – hiába minden igyekezet – mégis összejön. Azt tanácsolom, hogy dolgozzanak előre, betonozzák le a két sínt, töltsék fel a szerelőknát, az egyiket legalább, arra biztosan nem lesz szükség, és betonozzák le gyorsbetonnal. Nem magamtól vagyok ilyen okos, minden este részletesen, tételtől tételre átmentünk a részlegemen, Ava figyel helyettem is. Eszerint semmi dolgom. A betonozáshoz nem kell felügyelet. Újra Ava, hívom, hogy itthon maradnék, rosszul vagyok, betegen ébredtem, „hányok, fosok”, teszem látványossá a dolgot, nem kellek a betonhoz. Ava dühös. „Nem kellesz!” Kinyomja.

– Szükségem van erre a napra. Napok óta gomolyog a tárikói történet: anyám, maga, és a római járda számokozott kövei. Anyám ki a kórházból, maga be, a talpával, a doki, hogy anyámnak feladatot kell adni, mert a határon táncol, bármikor visszalépdél a mániás depresszióba.

– Szükségem van erre a napra, hogy elindítsam a történetet. Átgondoljam. Ma reggel teljes fegyverzetben bújt elő a fejből, nem hagyom elkopni. Ismerem az elejét, a közepét, a végét, tudom a tétjét, a részleteket nem ismerem. A részletek maga lesz a távolban, anyám (talán nagyapa is), a patak, a patak kövei, a tervezett Paradicsom. Villakert Tárikó lábánál, amit maga azonnal meglát a helyben, a közösen megtervezett kert. És persze a bizonytalanság, mi történik magával, mi ez a mérgezés, meddig tartják bent.

– Seggre ül a történettől, olyan.

– Mit szól? Kívánjon jó munkát.

2. Barbara

– Nem indul. „Jó, ha csontra áll az első mondat” – mondaná. – „Ha nincs meg az első, indítson a másodikkal, és figyeljen oda, lássa meg, ha érkezik az első, megjön az. Észre kell venni.”

– Csakhogy nem erről van szó. Nem mondatiány, itt az első, ha akarom.

– Két bátorságot tolok előbb a helyére, ne lengjen a levegőben, mint a mozsárágyú, ne hogy leüssön valamit. Valakit.

– Honnan voltam olyan bátor, hogy letámadtam idegen, ismeretlen terepen, a saját Várasában, a saját Mártájában, mert ismerték ott, láttam, hogyan viszonyult magához a személyzet. Gyáva vagyok. Nagyon gyáva. Alapjáraton vagyok gyáva. Alapvetően. Talán mert öregek neveltek. Anyám nem, csak élt – riasztó ellenpélda. Sose hivatkoztak rá, soha nem került szóba, akármilyen balhéja volt folyamatban, bárhonnan rúgták ki éppen, nem tudtam semmiről. Azt se tudtam, hogy ivott, mert nem volt róla élményem. Piásan se láttam. Egy gyerek képes megállapítani, ha valami nincs rendben az anyjával, én nem tudtam, mert mindig egyforma szépnek láttam, jól öltözöttnek, határozottnak, és mindig vele egy pasi. Azt hittem, így van rendben, ez a normális.

– Ilyenkor szokta mondani, hogy „nem vagyok kíváncsi az anyjára!”

– Meg azt: „nem érdekel, mit mond a nagy-papa az unoka szájával a lányáról!”

– Meg azt: „ne mondja, majd elolvasom a

Tizenhat apám voltban. Az érdekel, hogy az író mit gondol a nőről.”

– De most nincs itt, nem tud leállítani. Alszik.

– Hogyan voltam olyan bátor, hogyan nem szaladtam el? Nem értem. Nem saját akaratom nem volt, de ötletem se, hogyan titkoljam el, hogy nincs saját akaratom. Semmi mást nem akartam, csak hogy magának jó legyen, a legjobb, ahogyan szeretné. Annyira maga mellett akartam lenni, napokat, ha lehet, bármennyit, amit csak lehet.

– „...vágytam maga mellett lenni” – így írtam először, de visszatöröltem. Pedig az a megfelelő kifejezés: vágytam.

– Már leveleztünk egy ideje, olvasott, véleményezett, illetve nem véleményezett, hanem levert kegyetlenül, száz szóból egy lehetett (ha) kedvező, és én azt az egyet láttam csak. Innen való kritikusi meghatározás a „fasznovella”, pedig nem is fasznovellák voltak azok, hanem vágynovellák, fogalmam nem volt, mire vágyom pontosan, csak valamire, ami nincs meg. Szóval: leveleztünk egy ideje, amikor Zsuzsától megszereztem a mobilszámát, egyik délután elszántam magam és felhívtam. Elzavart, de mit számított. A hangja pontosan úgy szólt, ahogy bennem, amikor írtunk chaten, ahogy elképzeltem. Már teste is volt. Akinek van hangja, teste is van. Torka, hangszálai biztosan.

– A kérdés: mivel bátorított engem, hogyan bátorított, hogy maga után mertem menni?

– A másik. Éppen befejezték a nyugdíjasok a munkát, nyakig állt a törmelék, a zsalyanyag, a kőpor, a malter, amikor beállított Táríkóba. Szétnézett, látta, hogy itt fű nem terem, hátrasétáltunk a kertbe, megálltunk a ponton, ahonnan a Táríkó-hegy is jól látszik, a patak füzei is, a kisház, a nagyház, és azt mondta: „Ide felhúzzunk egy kerti házat. Egy házacskát.”

– Nem magyarázta meg.

– Mire gondolt? Most magyarázza meg. Most kérek választ a két kérdésre.

– Nem mondhatja, hogy intim kérdés, hogy a másik életére vonatkozik.

– Ha felébredt, válaszoljon rájuk. Még egy óra és tíz perc, ha négykor kel. Várom.

– Kérem!

Áfra János

KÖTELEK

Lehet zsarnok, aki ad,
hisz a teremtés sem viszonzható.
Akárhogy próbálkozol, nem te-
heted jóvá, amiről nem tehetsz,
ebben az egyben megelőztek végleg.
Amikor ellépsz az ismeretlen felé,
mellkasodban gesztusaik
lenyomatával, zavarod súlyosodik,
és továbbadod örökséged,
bűntudatod visszhangzik
társad sikertelenségében,
gyermeked botlásaiban,
amíg saját, törékeny életedbe
bekúszik ez a féltésnek álcázott erő.
Hívnak, csábítanak, hol emelt
hangon, hol halkán, sírdogálva,
ha máshogy nem szorul el szíved.
Ezt a kötöttséget kell kötelekké lazítanod,
lehántva, ami megkeményedett.
Gyúrj tésztát otthoni recept szerint,
és formáld korongokká, süsd
lassan aranybarnára mind,
majd kösd fehér lepedődbe,
s azzal indulj szüleidhez.
Ültesd le őket szembe,
és ha már képesek szótlantul
szemedbe nézni, a tésztát
összefogó görcsöt bontsd ki,
s kínáld addig, míg mind-
ketten szájukba nem veszik.
Mikor megéreztek az édeset,
borítsd eléjük a többi tallért,
és kérd, hogy írják a lepedőre:
*Visszakaptuk, mit örökül adtunk,
akarattal és akaratunk felett,
tanítottunk és tanítottunk,
hogy mostantól te nevelhesd
és taníttathasd gyermeked,
meghozva saját törvényeid.*
Zárják nevükkel a mondatot,
amely faladra kerülve jelzi majd
visszanyert függetlenséged,
amit ehhez a néhány évtizedes
kísérlethez kaptál vezetőül,
s ha már sejted jelentését,
illően adhatod tovább.

3. Páros

– Rendesen beindult. Nem volna szabad az ilyen közeli múlttal foglalkoznia, mert az ennyire közeli múlt csupa félreértés, félrehallás. Az élet félrehallásokra építkezik, a fantázia szárnyal, a hiánygazdaság rendszere az agy legerősebb diktatúrája, azért omlanak a légvárak az első napon, mert a hiány építette őket. A magam részéről mindent elkövettem, hogy ne lehessen légvár belőlem. Nem bírom a légvárformát. Ebből következik, hogy nem bátorítottam semmire, amiben én magam nem voltam benne.

– De kezdetben? Akkor miért akartam volna menni, ha nem érzem úgy, hogy jó mennem?

– Kincsem, olyan kérdést magának tegyen fel, amire maga ismeri a választ.

– Fontos kérdés, nem?

– Ha fontos, akkor megtalálja a választ. De én honnan tudjam?

– Bátorított valamivel? Tudatosan? Direktben?

– Miben? Novellákkal jött. A novelláiban volt valami különleges megfigyelőkészség és disszonancia. Prózaíró vagyok, ezt kiszúrtam. Figyelmeztettem, hogy váltson témát, mert így nem jön ki, hogy mit tud valójában. Még az se nagyon, merre nyílhatnak az utak. Ha ez bátorítás, akkor bátorítottam.

– Mint nőt...

– Nem. A helyettes egyre inkább átrendezte az életet, az enyémet is, nem hiányzott senki és semmi. Nő főleg nem.

– Akkor?

– Mit akkor?

– Akkor mi történt, ha magának nem kellett nő?

– Hagyott választási lehetőséget? Kaptam választási lehetőséget? Dönthettem a Mártában, hogy mit akarok?

– Persze.

– Hehe.

– Azt mondta, hehe?

– A kérdés nem egymagában, hehe?

– Nem. Ha kötelező volt ledugnia a kötelezőt, ha úgy érezte, akkor talán nem dug reggelig, hanem egy kötelező dugás, veszi a gatyáját, hazamegy. Nem csak hogy maradt,

Friedrich Schiller

ISTEN ÁLDJON, BÉKÉS FÖLD, FOGADD BE...

– részlet *A rablók* című színműből

BRUTUS

*Isten áldjon, békés Föld, fogadd be
Szépen az utolsó római!
Börömet Philippi fölsebezte,
Onnan menekültem sikodig.
Cassius, hé, hol vagy? – Róma árva,
S egész seregem odaveszett!
Halálkapu előttem kitárva:
„Brutus, itt e földön nincs helyed”.*

CAESAR

*Győzhetetlenül ki jár a dombon,
Ki mássza a sziklameredélyt?
Jó a szemem. Hogyha nem csalódom,
Római lesz, aki erre lép.
Tiberistől jöttél? Él a város?
Áll még a hét halom városa?
Gyakran siratom: olyan magányos,
Mert Caesarja nem lesz már soha.*

reggel is csak egy órára szaladt haza, keltette az örökasszonyt, és rohant vissza a Mártába.

– Kincsem, négy óra tíz, ez nem a hajnali órára való téma, nem elemzem, ha megengedi.

– Nem tekinthető bátorításnak, hogy jól érezte magát minden szempontból?

– De.

– Akkor?

– Mit akkor?

– Akkor bátorított, vagy sem?

– Jaj istenem, bátorítottam.

– Tehát maga bátorított engem. Jól veszem ki a szavaiból?

– Érdekes ez? Mit számít?

– Az elbeszélés statikájához szükséges, hogy mindkét főszereplő „tervezhető” alany.

BRUTUS

*Huszonhárom súlyos sebből vérzel,
Ki hívott életre, holttetem?
Tűnés, vár az alvilági éjjel,
Büszke síró! Nincs több győzelem!
Philippinél áldozati oltár
Füstölög; egy utolsót nyög Róma.
Brutus megtér Mínozhhoz, alászáll,
Ahogyan te térsz meg ős folyódba!*

CAESAR

*Brutus kardja villant egyet, és ölt!
Te is, Brutus? Ejnye. Fiú, tényleg
Apád voltam! Fogd föl: az egész föld,
A világ lett volna örökséged!
A legnagyobb római lettél te,
Apád mellébe döftél vasat.
Menj s kürtöld ki, hallja Róma népe,
Brutus lett a legfőbb büszkesége:
Apja mellébe döftött vasat!
Menj, tudod már, mi volt, mi a Léthe
Mellét visszatartott –
Sötét révész, hagyjuk el a partot!*

BRUTUS

*Apám, várj csak! Egy van ember oly jó,
A nap alatt egyet tudsz olyanak,
Aki a nagy Caesarhoz hasonló,
S ezt az egyet hívtad te fiadnak.
Csak egy Caesar ronthatta el Rómát,
És Brutus nem akar Caesar lenni.
Hol Brutus él, Caesar szürke semmi...
Ki balra, ki jobbra veszi útját.*

TÉREY János fordítása

- Na basszus. Ne mondja! Akkor jó munkát.
- Ezt mondom. Viszlát. A reggeli kör előtt vagyok: kávé, arcos..., klozet, egyéb apróságok, mint a három szem csokoládé cigaretta helyett. Örömmel tölt el, hogy segíthettem.
- Kiegészíthetném az élet apró örömeit ezzel-azzal, cigi helyett, csokoládé helyett. Ha ott volnék. De így mondani se merem, hogy ne morogjon.
- Ne is. Viszlát.

– Várjon, a római bástya még! Elment? Elment.

4. Barbara

- Nem hagyom békén, ha itthon van.
- A fotókhöz mellékeltem néhány kérdést.
- Nem válaszolt a tárikói római bástyára.
- Alig vártam, hogy egy teljes napot együtt töltsünk, mint amikor még otthon.
- Hozzákezdtem a Számozotthoz, egyik szemmel figyelem magát, mikor érkezik meg a Kristófból.
- Ha engem kérdezne, elmondanék mindent. Miért nem kérdez?
- Maga nem válaszol a legegyszerűbb kérdésekre sem.
- Nem kérdez. Pedig állandóan a feltételezett kérdéseire válaszolatok.
- Várt, elképzelt kérdéseire.
- Mindent tudni szeretnék, és azt akarom, hogy maga is mindent tudjon.
- Olyan könnyen és boldogan akarok hazarepülni, mint legutóbb, és most meg vagyok zavarodva. Mit akart mondani a házacskaival? Miért?
- Mit jelentett akkor, ha soha többé nem került szóba?

5. Páros

- Megérkezett?
- Igen.
- Nagy volt ez a Kristóf, nem szokott két óras Kristófokat menni.
- Hol így, hol úgy. Néha elkap a gyalogosláz.
- Gondoltam. Szép az idő?
- Szép reggel. Szép, telivér reggel. Elhiszi, hogy jobban járunk, ha egy-egy kérdést nem teszünk fel tizenötször, hanem megvárjuk, amíg megérik a válaszhoz, és az ölünkbe pottyant?
- Mindent elhiszek magának. De az udvari házacska is, a *Tizenhat apám* kérdései is olyan régiiek, hogy a birsalma tízszer beérett volna, pedig a birs nem kapkodja el.
- Rendben. Ma válaszolok. Próbálok kerek választ adni, hogy megértse, hogy ne részletezze, lezárhassuk. De nem kérdez bele.

Rendben? Szálljon ki, csinálja, amit mára tervezett, és amikor visszalép, várják a válszaim. Rendben lesz így?

– Igen. Kiléptem.

– Viszlát!

– A „római ház” és a még kisebb római ház ötlete. Nem túl bonyolult. A kisház baromi rosszul nézett ki a szakadt, félrészegen humorizáló nyugdíjas szakembereivel együtt, a szétszórt építőanyaggal, a terasz malteros vödreivel, egyáltalán mindennel. Kicsinek tűnt, úgy éreztem, be se férek. Az rendben, hogy maga átlátta, tudta, mit akar, engem megijesztett. Nem az, hogy eltöltek itt néhány napot, hanem maga, Csatárka kényelme, magassága, levegője után. Rövid volt a fantáziám ahhoz, hogy a romok mögött lássam a kreativitását. Ott állt a rengeteg, lefóliázott faanyag, a mészkölapok, amikor hátra mentünk a gazos konyhakertbe, mutatta Tárkót, a patakvölgyet, akkor jutott eszembe, hogy ez középen nagyon jó hely, innen belátható minden, védelmi bástya, végső esetben zavartalan és látványos. Ha a kicsi ház valami miatt alkalmatlan, ide kivonulunk.

– Tartozék: sose szerettem beülni a készbe. Láttam, mekkora munka (nem véletlen ROM), én pedig nem veszek részt a munkákban, jövök, ha elkészült. Akkorra körülbelül tudtuk (a Váras után), hogy hosszabb közös munkára rendezkedhetünk be. Abban is benne a kezem, hogy Csatárkáról hazaköltözött a faluvégre, és mégsem vagyok ott, pedig lehetnék. Úgy gondoltam, az első ott töltött közös héten építék a megmaradt mészköből, faanyagból egy szellős, szabad bástyát odakint az örök időkre, amelyik le is lát, fel is lát. Kompenzálom valamiképpen, hogy nem vagyok ott. Egy hét alatt megcsinálom az alappal, a magas lábazattal, olyan magasra emelem, amennyi kő megmarad. Következő alkalommal üldögélünk odakint, mint a hercegi pár. Így a terv.

– A terasról aztán első szemre látszott, hogy mindent pótol, nem kell a konyhakert közepére semmiféle bástya. Mert minek. Közben a japán szoba faburkolatához az asztalos felhasználta a faanyagot, az elképzelés is tárgyaltanná vált. Eszembe se jutott többször.

*

– A *Tizenhat apám* részletei, megbeszélése nehezebb ügy. Nem is tudom, hogyan kezdem. Saját defekt, magának semmi köze hozzá, sokáig küzdöttem ellene, kezelhetném könnyedebben, de ha eddig nem sikerül változtatnom, a maradék időben aligha sikerül.

– Vizuális fickó vagyok, amit hallok, ami történetet hallok, látom. Így alakult, ez van, ha akarom, ha nem. Az agyam képpé alakítja a történeteket, nem mindig mozgóképpé, de általában. Amit maga elmond, azt is, amit más mesél, filmen jár tovább az agyamban.

– Az érdektelen eset kihull, nem számít, felejthető. Ha az alany fontos, márpedig maga fontos, előre tudom, hogy nem raktározhatom a történeteit, márpedig a *Tizenhat apám volt* (körülbelül ismerem a mostohaapák és a csibehús viszonyát) nehéz ügy...

– Egyszerűbben: ha magára nézek, nem akarom látni a tizenhat apját álló fasszal a lányszoba ajtajában. Világosan fogalmazok? Ezt jobb elkerülni. Ha megírja, azon leszünk, hogy megírja, az más, az mű. És a mese, a sztori is más.

– Jártam úgy a jó öreg múltban, hogy mire megismertem személyesen a nőt, az egészségnél sokkal többet tudtam az előéletéről és a jelen életéről. Amikor aztán találkoztunk, mindenünnen fasz lógott belőle, ha ránéztem. Nem szerencsés. Még a kommunikáció se szerencsés, ha közben tíz farok lóg a szájából. Vagy egy vacsora, gondolja el, farok mellett keresni a kanálnak rést. Mondom, saját defekt, egyszerűbaszóknál ez nem téma, spontán lekúrják az egyet, futnak tovább, mint a hibbant egér, kutatják a többi egyszerűbaszót. Ennyi.

– Remélem, kielégítő választ kapott mindkét életbevágó kérdésére. Talonba rakja, és akkor veszi elő újra, amikor a birs érik.

6. Páros

– Jó hosszú lett.

– Mégis érdemes ragaszkodni a jusshoz. Csak belátja, ha nem is azonnal (nem egy héten belül), hogy jogom van tudni, amit nem tudok. Érteni, amit nem értek.

– A kis házra, a kis faházra akkor azt gondoltam, milyen jó ötlet. Aztán azt, hülyeség. Még ha Táríkó gerincén, azt a romos pincét akarta volna a leégett ház alatt, vagy a gazdátlan romházat esetleg a hegyen, de itt, húsz méterre a kisháztól, minek?

*

– Én mindent tudni szeretnék magáról. A nőit is. A miérteket is, az igeneket és a nemeket is. Azt is tudni akarom, mit szeret bennem. Mondja meg, hogy tudjam. És akkor arra vigyázok. Tudom, hogy fontos, tudom, hogy vigyáznom kell rá, mert így nem tudok semmit.

– Két dolgot átugrott, lassan protokollszinten ugorja át a válaszokban. Ha kifejezetten rákérdezek, meg se hallja, ha mellékkérdésként dugom el, akkor nem veszi észre. Érthetetlen, maga, aki mindenre válaszol, maga szerint. A Mártának – szerintem is, maga szerint is, de főleg a helyettes szerint – volt egy (a helyettes szerint) „közismert orientációja”. Micsoda? Miért nem tudhatom meg?

7. Férfi

– Kicsim, nem hajlandó lefékezni, jön a hülye kérdésekkel, le nem áll. Nincs semmi, nincs nyitott kérdés. Örülünk, aztán kiderül, mi végre örülünk egymásnak ennyire, hogy az időm felét simán lerabolja. Remélem, meghosszabbítja egy füst alatt.

– Atyaszentszar, hogy az első éjszakán miért dugtunk reggelig? Miért nem ugrottam a gatyámba az első után, és futottam haza az örökasszonyhoz, ha nem volt kedvem magához? Sokat gondolkodott ezen a kérdésen? Csak kijött magából, semmi erőlködés? Hopp, és kint is volt? Ilyen kérdéshez komoly tehetség szükséges, az biztos. Ha egy hetet gondolkodott, még az is tehetség.

– Ha a választ kitalálta volna, megírta volna, még tehetségesebb. Nem lehet, hogy igen nagy, a feltételezettnél is több kedvem volt magához? Mondjuk, magamat is megleptem, át kellett terveznem a hazamenetelt.

– Lehet, hogy megtaláltam a választ, hé! Mit

Juhász Tibor

CEGAJOSOK

A téglaszárító-fészerekhez hasonló építményeket a gyár vezetősége alakította át lakásokká.

A munkálatok során az alapozással és a szigeteléssel sem törődtek, így az esőzések idején a víz, ami éjszakadáskor bokáig ért a sufniházak vékony utcáin, bezúdult az ajtók alatt.

A telepre az '50-es években vezették be a villanyt, egy évtizeddel később a felső, magasabban fekvő kisebb részeken a vízellátást is megoldották.

A gyár területén közösségben éltek a cegajosok, bonyolult rokonsági szálak kapcsolták össze őket, az egymásra épített téglabarakok szűkössége miatt mindenki tudta, mi történik a szomszédban.

Több generáció is felnőtt a körkemencék és a raktárak, a feltornyozott téglauerdők között. Munkahelyük csak néhány percnyi távolságra volt az otthonuktól, így ezek az emberek a kezdetektől fogva tudták, hogy hol ér véget a gyár és hol kezdődik a telep.

szól? Itt áll betámasztva a sarokba, csak nem akartam tudomásul venni, megfogalmazni.

– Ne pocsékoljuk az egyre rövidebb időt, csináljuk meg a kötelezőket, mert aztán két hétig kérdések csak a meghatározott sávban. Rendben?

*

– Készülök magára, azt hiszem, megviselt ez a tél.

– Futásra nem bírtam magam elszánni, gyorsítok inkább (tüdőgyakorlat). Beiktattam a Kápolna-Kristófot.

– Előszedtem a súlyzókat (nem voltak nagyon elrejtve, ősszel bedugtam az ágy alá, de hiányzott az elszántság, most megjött): karizom, hátizom.

– Tudja, miért?

– Ha nem tudja, nem mondom meg.

– De megmondom: ha nincs erő, hogyan emelgetem, forgatom, hogyan állítom fejre,

aztán fejről a talpára, egyáltalán hogyan emelgetem, forgatom meg, mint a ringlispinglit, ha fölszedett harminc kilót? Még akár agyon is nyomhat, ha elejtem. (Ja, hogy hármát mondott? Az is sok.)

– Tízekkel kezdtem, most huszonötöknél tartok, mellső kartartás, kitarított kartartás főnakkal, simán. Hetvenöt emelés, háromféle izomnak. Meglesz, mire érkezik, a száz a négykilóssal. Maga meg se kottyán.

*

– És a két és fél napot miért nem tette szóvá, arra miért nem kérdezett rá, mert az inkább tartozott a csoda-kategóriába, mint az első északa.

– Tudja, amikor itthon volt, aztán Csátárka egy nap, aztán be akarta pótolni az (*jetlag*) elveszített időt, de veszettül. Tudja, hogy minden a nőn múlik? Meg, gondolom, az se árt, ha szeret az ember fia meg lánya.

– Ha minden jó. Ha az is jó, hogy csak kinyúlni a japán ágyról és békapni egy falatot, nem töltve nem feltétlen' kötelezőkkel az időt.

– Megszámoltam mosogatáskor, nyolcvannégy tálát, tányért, poharat, evőeszközt, kancsót, nyolcvannégy darabot hordtam ki.

– Ne legyen megzavarodva. Semmi oka. Végezze a dolgát, ne agyaljon, aztán repüljön haza a fészkére, mint a madár. Alig várom.

8. Barbara

– A legjobb résznél felébredtem.

– Tudtam, mikor kell felébrednem, igaz? „Lehet, hogy megtaláltam a választ, hé! Mit szól? Itt áll betámasztva a sarokba, csak nem akartam tudomásul venni, kimondani.” Ezt kellene folytatnia.

– Csigáz? Maga írhat döccenő mondatot, mit döccenőt, végeszakadt mondatot, nekem meg mondatoz?! Gyerünk. Fejezze be!

9. Páros

– Minek ez a cirkusz, hallja-e? Jó reggelt.

– Milyen cirkusz? Hogy megvárta az éjfél?

– Ma munka?

– Igen. Nem végeztek.

– Nem zavarja?

– Dehogy zavar, semmi nem zavar. El se hinné, hogy semmi.

– Kincsem, ha semmi nem zavarja, akkor minek cirkuszol?

– Nem tudom. Minden belépésem, minden beszélgetésünk más és más. Amikor ébredek háromnegyed hatkor, és látom, hogy itt van, látom, hogy megvárta, nekem annál jobb nincs semmi, az se zavarna, ha ónos eső esne.

– Mondhatta volna. Ha tudom, átrendezem az időt, és megvárom, végignézem, amíg munkába megy, de én inkább azt figyeltem meg, hogy reggel türelmetlen, ideges, kapkod, csapkod, nem akartam az amúgy is kevés idejét terhelni. A reggeli beosztás szent.

– Mondhattam volna. Maga meg észrevehette volna. Máshogy kezdődik a nap, ha ideölel, mielőtt indulok.

– Heh! Megoldjuk. Néma gyerek. Elkészülnek ma?

– El kell. Ma indulniuk kell a gépeknek, holnap próbaüzem a kezelőkkel, ők már ma is bent. Emiatt repülünk csak hétfő délelőtt.

– Akkor nem sokat látom ma, holnap?

– Ma biztosan nem. Hanem ha tudná, mennyit keresek egy ilyen szombaton, túlórában, azonnal megkérné a kezem.

– Olyan sokat nem kereshet.

– Pedig ha tudná, talán meginogna. A poént készítettem elő: „lehet, a nevemre íratom, amikor végre haza a szivárványos Amerikából”.

– Jó, írasson. Belefér.

– És a válasz második felével megküzdött?

– Mire gondol?

– Az igazságra, ami a sarokba támasztva áll magánál. A dolgozóban.

– Jah. Nem akarok igazságokat mondani, ahhoz késő van.

– Pedig kénytelen lesz. Miért vagyok én? Miért vagyunk?

– Ne bonyolódjon bele.

– Miért?

– Ragaszkodik?

– Igen. Nagyon.

10. Páros

– Tizennégy nap. Gyorsan eltelik.
– Így, ha egy-egy hetet kilopok belőle, gyorsabban. De ellenáll a naptár a vágyaknak.

– Nem mutatta meg, mire jutott a számozott kövekkel!

– Elakadtam. Anyám beakasztott. Megfigyeltem, ahányszor írni akarok anyámról, leállít. Csupa abszurd. Mindig jön valami a valóságból, és lehetetlen tovább írni.

– Mi? Van valami konkrétan... El tudja mondani?

– A tegnapit. Gyorsan, mert rohannom kell. Anyám egyik rögeszméje volt, hogy a konyharuha négyzetbe összehajtogatva feküdjön az asztal bal sarkán, akkor is, ha ragad a kosztól (tudja, létezik koszos konyharuha). Ha nem így volt, cirkusz, csapkodás. Nem tudtam megírni, pedig ezzel akartam indítani az elbeszélést, a konyhai veszekedéssel. A kontraszt miatt.

– Ha valami nem megy, ne kínlódjon vele, ugorja, egyszer csak megmutatja magát, hogyan álljon hozzá. Főleg ne kínlódjon egy részlettel egész nap.

– Ebéd után lefeküdtem, nem kínlódtam.

– Aludni is fontos. Hogy szép legyen.

– Nem aludni.

– Húha, de vigyorog!

– Nem is mondom.

– Végigmaszturbálta a délutánt? Azért fáj a derekam?

– Végig én. Ilyenkor üres az épület, csend van, meleg. Néha szundítottam egy rövidet.

– Akkor ma szép, mint a nap?

– Szép bizony.

– Akkor menjen. És kérem szépen, menet közben tudatosítsa valamiképpen, hogy aligha tudom felvenni a versenyt Testőr íivel.

– Elemet cserélünk, édes-kedves, ne féljen. És ne beszéljen hülyeséget, jó? Ha versenyezteni akarok, pályázatot írok ki, és arról maga is tud. Jó? Addig nem kell semmit tudatosítanom, jó?

– Jó.

Jan Tulik

A MEGSEMISÜLT JEGYZETEKBŐL – ÚJJÁALKOTÁS

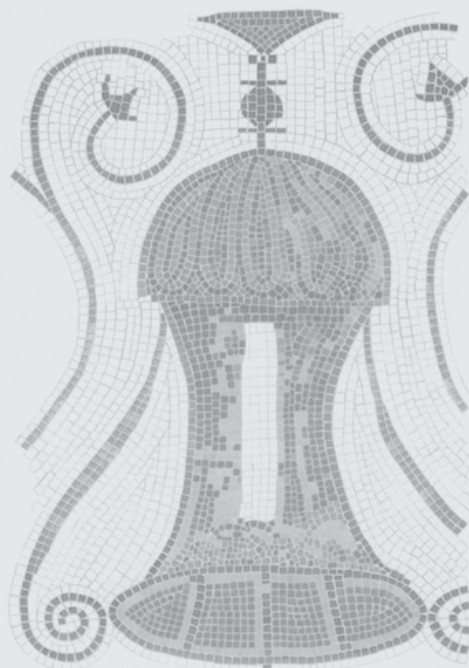
Az ember szép volt és jó
bár e tulajdonságokat saját értelme és teste
rombolta le

Ha minden anatómiai atlaszt eltűzelt
háborúkat kezdett, és azok újra megnyitották
máját és szívét

Ha minden megállapodást eltörölt
az újszülött felvéste sírhantjára
a nevét: barbár

Így rendezgetem kusza gondolataim
én, a gyertyatartók áhítatos gyűjtője
kinek fáj Seneca képe
a széles hangás rétekkal
én, az oly állhatatlan, mert földem is ingatag
a tejjel és félelemmel táplált
a szeretett, olykor boldog, mert szerető
tegnap megvallottam:
nem tudok hazudni
és átkozom e meggondolatlanságom

ZSILLE Gábor fordítása

11. Barbara

– Oooooóóóóó! Megy, mint a mesében!

– Későn fek’tem, korán keltem, dolgozom, mint a méhészbors – végre magát is megtaláltam, hogy ne kelljen hamisítanom (nem örül majd, de momentán csöppet se érdekel, nem maga, hanem egy mord, kíméletlen alak a nagyelbeszélésben).

– A konyharuhát áthelyezem egy későbbi időpontra, nem kötelező konyharuhával kezdeni (amúgy is azt gondolom, az író nők konyharuhával kezdenének, az annyira jellegzetes, konyharuhával és/vagy fasszal), nem kínlódom vele, ha szükséges, egyszerűsítve berakom később, de az „anya” bizonytalanságát és bizalmatlanságát ezer más ágon képes vagyok megjeleníteni, eszembe jutott egy csomó jellemző.

– Kellett fél év, kellett a távolság, meg kellett apám szűkszavú elbeszélései, hogy másfelől, ne a rémült, tanácstalan lány szemszögéből lássam anyámat. Így aztán – most, ebben a pillanatban – nem is anyám szegény anyám, hanem egy szerencsétlen nő, aki azt hitte, neki minden jár, ő bogarászhat, válogathat a kendermagban, ő érinthetetlen, neki nem rohan az idő, nem is ember, hanem istennő, a férfiak azért léteznek, hogy kiszolgálják. A valóság eltűnik a pillanat sikerei mögött.

– Valami ilyesféle.

– Olvasom a tegnapi termést, harmadával lehetek készen. Küldöm, ha végeztem, remélem, indulás előtt, írok bele itt-ott. Gyönyörű napnak indul ez a mai is.

– Nem a lány a főszereplő, nem az anyja, hanem a számozott kövek.

– Nem zaklatom, maga se zaklasson. Jó reggelt!

12. Barbara

– Sose mondtam el. Most. Úgy kelt anyám, hogy elkezd átadni a pasikkal kapcsolatos mindentudását. Láttam, hogy most férjhez akar adni, ha lehet, azonnal, ha más nincs, magához, nem árultam el, hogy van felesége, betett volna, nem elég, hogy ilyen öreg, még nő is. Persze, mondtam magamban, tizenhat

apám volt, kell az anyám tudása, gyakorlati tapasztalata, mi is történe nélkülü velem.

– Előző nap hallotta, amit maga mondott a kis római házról, és lelépte a távolságot, a pontig, ahol maga kinézte a helyet, tizen-nyolc méter a volt konyhakert közepéig. Levert egy karót, hogy addig.

– Tudod, mondta, úgy lehet egy férfit megfogni leginkább, ha a bolondságait elfogadod, segítesz neki. Megcsináljuk az öreg római bástyájához a járdát. És akkor már nem feledkezhet meg róla. Az első közös munkátok. Nem tudta, hogy nem a bástya volna az első közös munka.

– Kikereste a neten, hogyan készültek a római járdák. Nem talált, csak hadiutakat, de azt is megfelelőnek találta.

– Kivágott egy két méterszer egy méteres vászondarabot egy régi lepedőből. Úgy indultunk a reggeli sétára, amit az orvos előírt, hogy fonott kosár, benne a vászon, fehér festék, ecset, gumicsizma.

– A patakparton átcserélte a cipőjét, beállt a vízbe, válogatta, forgatta a lapos köveket. Amikor megfelelőt talált, kicsobogott a partra, elhelyezte a gallyakkal kifeszített, lesimított vászonra. Úgy forgatta, helyezgette, mint a kirakót, hogy minél kisebb rés maradjon a gömbölyű szélű lapos kövek közt. Amikor végzett, száradás után végigszámozta az összeigazított mozaikot: 1/a, 1/b, a második 2/a, 2/b, és így tovább. Egy-egy három négyzetméteres kirakó tíz-tizenöt lapos kőből.

– Két vászonnit válogatott össze, amint végzett, halomba rakta a köveket. Négy méter a tizennyolcból, mondta, amikor hazaindultunk. Ha holnapra kedved támad, hozz csizmát te is. Négy nap alatt végeztünk. Nyolc és fél kórakás emelkedő sorrendben. Már csak a fuvarosnak kellett volna szólni, hogy szállítsa haza, mert oda nem lehet lejutni, csak kétkerekű lovaskocsival, amikor egyik este rosszul lett, kórház újra.

– A többit tudja. Én megfeledkeztem a kövekről, a római járdáról. Volt bajom éppen elég. Amikor kiadták a kórházból, nem volt olyan állapotban, hogy a köveket keresse. Karácsonykor meg, amikor apám bejelentkezett huszonnégy év után, öngyilkos lett. Hisz tudja.